

УДК 141.5(477)

ПРОБЛЕМА СВОБОДИ У ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Студ. Л.В. Шевченко

Наук. керівник доц. А.В. Сакун

Київський національний університет технологій та дизайну

Григорій Савич Сковорода - відомий український просвітитель-гуманіст, філософ, поет, педагог. Його філософія займає чільне місце в історії духовного розвитку народу.

Формування світогляду філософа разом з придбанням життєвого досвіду ґрунтувалося на його багатосторонній обдарованості, з одного боку, і існуючій соціальній обстановці - з іншої. Біографи зазначають, що Сковорода володів глибоким розумом, феноменальною пам'яттю, мав поетичні здібності та здібності до малювання, виключний музичний слух і голос; він писав вірші, складав музику, грав на кількох музичних інструментах. Його філософія зводилась до основної ідеї, що сутність людини - це дух, думка і серце. Шлях до ідеального суспільства пролягає через серце людини, її мораль, самовиховання, творчу працю.

Сковорода обстоював права людської особистості в кожній людині. Людина, завдяки великій духовній пізнавальній активності, сама відкриває свою долю, здобуває своє щастя, творить себе та свій духовний космос. Вона є вільним творцем, що самостійно, з власної волі та ініціативи діє, розумно вибирає, реалізуючи свободу свого духа. Людина стає духовно вільною, коли займається тим, що любить і до чого має здібності. Гармонійність людини і справи, якою вона займається, дарують їй особисту свободу. І в цій простоті полягає унікальність й геніальність формули щастя Григорія Сковороди. Концепція самопізнання філософа мала метою розкриття невидимої природи, вбачаючи в цьому умову досягнення свободи через вільне прийняття власної ролі в світі.

Вагомість творчості Сковороди полягає у тому, що великий мислитель намагався власним прикладом показати важливість сповідування вічних істин в житті людини. Його літературна творчість припадає на період загострення соціальних суперечностей.

Проблема свободи не лише посідає чільне місце в українській історико-філософській думці, а й є важливим питанням для української нації загалом. Крізь усю історію українського народу червоною ниткою проходить проблема свободи, що виражається в національному пісенному фольклорі, історичних піснях, думках. Сваюля поміщиків по відношенню до кріпаків призвела до різноманітних повстань з боку селянства та козаків. Лівобережна Україна того часу перебувала в неспокої. Живучи в умовах кріпаччини, будучи очевидцем соціального гніту, Сковорода постав повадирем українського народу та спонукав до духовного відродження нації, пробуджуючи її до боротьби за волю. Для того, щоб відродити націю, слід відновити її духовність, зміцнити моральний дух народу. Таке завдання постало перед мислителем. Великий український філософ Григорій Сковорода, якого справедливо називають українським Сократом, своїм життєвим прикладом зумів показати важливість духовного на противагу нікчемності матеріального, мирського, залишаючи місце для свободи.

За таких історичних обставин жив і творив Г. Сковорода. Можливо, саме це стало поштовхом до внутрішньої, часом незрозумілої непокори, бажання мандрівного філософа-поета будь-якою ціною залишатися вільним як духовно, так і фізично. Проповіданням власної філософської доктрини та веденням відповідного способу життя, філософ виказував шлях порятунку українського народу від деморалізації та денационалізації.